

CHEIA — DEMOCRAȚIA DIRECTĂ

Parlament unicameral

Autor: Dinu-Octavian Șerban · Inițiativa civică «Cheia — Democrația Directă»

Redactat: 2 septembrie 2026 · PDF generat: 13 octombrie 2026

Versiunea curentă și eventualele corecturi: cheiademocratiadirecta.com/lege-parlament-unicameral

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR SENATUL

LEGE

de revizuire a Constituției României

Parlamentul României adoptă prezenta lege constituțională.

ARTICOLUL I. — Constituția României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Alineatul (2) al articolului 37 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(2) Candidații trebuie să fi împlinit, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi aleși în Parlamentul României sau în organele administrației publice locale și vârsta de cel puțin 35 de ani pentru a fi aleși în funcția de Președinte al României."

2. Articolul 60 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 60

Raportul în fața Parlamentului

Avocatul Poporului prezintă Parlamentului rapoarte, anual sau la cererea acestuia. Rapoartele pot conține recomandări privind legislația sau măsuri de altă natură, pentru ocrotirea drepturilor și a libertăților cetățenilor."

3. Alineatul (2) al articolului 61 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(2) Parlamentul este alcătuit dintr-o singură Cameră, formată din deputați."

4. Articolul 62 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 62

Alegerea Parlamentului

(1) Parlamentul este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, potrivit legii electorale.

(2) Organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, care nu întrunesc în alegeri numărul de voturi pentru a fi reprezentate în Parlament, au dreptul la câte un loc de deputat, în condițiile legii electorale. Cetățenii unei minorități naționale pot fi reprezentați numai de o singură organizație.

(3) Numărul deputaților se stabilește prin legea electorală, în raport cu populația țării, și nu poate depăși 300."

5. Alineatele (1), (2) și (4) ale articolului 63 se modifică și vor avea următorul cuprins:

"(1) Parlamentul este ales pentru un mandat de 4 ani, care se prelungește de drept în stare de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență, până la încetarea acestora."

"(2) Alegerile pentru Parlament se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea acestuia."

"(4) Mandatul Parlamentului se prelungește până la întrunirea legală a noului Parlament. În această perioadă nu poate fi revizuită Constituția și nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice."

6. Articolul 64 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 64

Organizarea internă

(1) Organizarea și funcționarea Parlamentului se stabilesc prin regulament propriu, adoptat cu votul majorității membrilor săi. Resursele financiare ale Parlamentului sunt prevăzute în bugetul propriu, aprobat de acesta.

(2) Parlamentul își alege un birou permanent. Președintele Parlamentului se alege pe durata mandatului Parlamentului. Ceilalți membri ai biroului permanent sunt aleși la începutul fiecărei sesiuni. Membrii biroului permanent pot fi revocați înainte de expirarea mandatului.

(3) Deputații se pot organiza în grupuri parlamentare, potrivit regulamentului Parlamentului.

(4) Parlamentul își constituie comisii permanente și poate institui comisii de anchetă sau alte comisii speciale.

(5) Biroul permanent și comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a Parlamentului."

7. Articolul 65 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 65

Sedințele Parlamentului

(1) Parlamentul lucrează în ședințe.

(2) Parlamentul exercită în plen atribuțiile privind:

a) primirea mesajului Președintelui României;

b) aprobarea bugetului de stat și a bugetului asigurărilor sociale de stat;

c) declararea mobilizării totale sau parțiale;

d) declararea stării de război;

e) suspendarea sau încetarea ostilităților militare;

f) aprobarea strategiei naționale de apărare a țării;

g) examinarea rapoartelor Consiliului Suprem de Apărare a Țării;

h) numirea, la propunerea Președintelui României, a directorilor serviciilor de informații și exercitarea controlului asupra activității acestor servicii;

i) numirea Avocatului Poporului;

j) stabilirea statutului deputaților, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;

k) îndeplinirea altor atribuții care, potrivit Constituției sau regulamentului, se exercită în plen."

8. Articolul 66 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 66

Sesiuni

(1) Parlamentul se întrunește în două sesiuni ordinare pe an. Prima sesiune începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iunie. A doua sesiune începe în luna septembrie și nu poate depăși sfârșitul lunii decembrie.

(2) Parlamentul se întrunește și în sesiuni extraordinare, la cererea Președintelui României, a biroului permanent al Parlamentului ori a cel puțin o treime din numărul deputaților.

(3) Convocarea Parlamentului se face de președintele acestuia."

9. Articolul 67 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 67

Actele juridice și cvorumul legal

Parlamentul adoptă legi, hotărâri și moțiuni, în prezența majorității membrilor."

10. Articolul 68 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 68

Caracterul public al ședințelor

(1) Ședințele Parlamentului sunt publice.

(2) Parlamentul poate hotărî ca anumite ședințe să fie secrete."

11. La titlul III capitolul I, titlul secțiunii a 2-a se modifică și va avea următorul cuprins:

"SECȚIUNEA a 2-a

Statutul deputaților"

12. Alineatul (1) al articolului 69 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) În exercitarea mandatului, deputații sunt în serviciul poporului."

13. Articolul 70 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 70

Mandatul deputaților

(1) Deputații intră în exercițiul mandatului la data întrunirii legale a Parlamentului, sub condiția validării alegerii și a depunerii jurământului. Jurământul se stabilește prin lege organică.

(2) Calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales sau în caz de demisie, de pierdere a drepturilor electorale, de incompatibilitate ori de deces."

14. Alineatele (1) și (2) ale articolului 71 se modifică și vor avea următorul cuprins:

"(1) Nimeni nu poate fi, în același timp, deputat și membru al Parlamentului European."

"(2) Calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei funcții publice de autoritate, cu excepția celei de membru al Guvernului."

15. Articolul 72 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 72

Imunitatea parlamentară

(1) Deputații nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.

(2) Deputații pot fi urmăriți și trimiși în judecată penală pentru fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi percheziționați, reținuți sau arestați fără încuviințarea Parlamentului, după ascultarea lor. Urmărirea și trimiterea în judecată penală se pot face numai de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(3) În caz de infracțiune flagrantă, deputații pot fi reținuți și supuși percheziției. Ministrul justiției îl va informa neîntârziat pe președintele Parlamentului asupra reținerii și a percheziției. În cazul în care Parlamentul constată că nu există temei pentru reținere, va dispune imediat revocarea acestei măsuri."

16. Litera c) a alineatului (3) al articolului 73 se modifică și va avea următorul cuprins:

"c) statutul deputaților, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;"

17. Articolul 74 se modifică după cum urmează:

Alineatul (1) va avea următorul cuprins:

"(1) Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative."

Alineatul (3) va avea următorul cuprins:

"(3) Guvernul își exercită inițiativa legislativă prin transmiterea proiectului de lege către Parlament."

Alineatul (4) va avea următorul cuprins:

"(4) Deputații și cetățenii care exercită dreptul la inițiativă legislativă pot prezenta propuneri legislative numai în forma cerută pentru proiectele de legi."

Alineatul (5) se abrogă.

18. Articolul 75 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 75

Procedura de legiferare

(1) Proiectele de legi și propunerile legislative se dezbate și se votează în plen, în două lecturi succesive. În prima lectură dezbaterile și votul se fac pe articole. În a doua lectură dezbaterile și votul se fac pe articole, urmate de votul final pe întreaga lege.

(2) Parlamentul se pronunță în prima lectură în termen de 60 de zile de la sesizare. Pentru coduri și alte legi de complexitate deosebită termenul este de 90 de zile. În cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectul de lege sau propunerea legislativă a fost adoptată în prima lectură.

(3) A doua lectură nu poate avea loc mai devreme de 30 de zile de la adoptarea în prima lectură.

(4) Dacă în termen de 90 de zile de la adoptarea în prima lectură legea nu a fost supusă votului final, ea se înscrie de drept pe ordinea de zi a primei ședințe a Parlamentului și se supune votului final fără dezbateri.

(5) În procedura de urgență prevăzută la articolul 76 alineatul (3), termenele prevăzute la alineatele (2) și (3) se reduc potrivit regulamentului Parlamentului, fără ca intervalul dintre cele două lecturi să fie mai mic de 7 zile.

(6) Reexaminarea legii, cerută de Președintele României potrivit articolului 77 alineatul (2) sau impusă de decizia Curții Constituționale potrivit articolului 147 alineatul (2), se face într-o singură lectură; dezbaterile și votul poartă asupra dispozițiilor în cauză, urmate de votul final pe întreaga lege."

19. Articolul 76 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 76

Adoptarea legilor și a hotărârilor

(1) Legile organice și hotărârea privind regulamentul Parlamentului se adoptă cu votul majorității membrilor Parlamentului.

(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți.

(3) La cererea Guvernului sau din proprie inițiativă, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedură de urgență, stabilită potrivit regulamentului Parlamentului, cu respectarea articolului 75 alineatul (5)."

20. Alineatul (2) al articolului 82 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(2) Candidatul a cărui alegere a fost validată depune în fața Parlamentului următorul jurământ:

«Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea pentru propășirea spirituală și materială a poporului român, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a României. Așa să-mi ajute Dumnezeu!»"

21. Alineatul (1) al articolului 89 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) După consultarea președintelui Parlamentului și a liderilor grupurilor parlamentare, Președintele României poate să dizolve Parlamentul, dacă acesta nu a acordat votul de încredere pentru

formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură."

22. Alineatele (1) și (2) ale articolului 95 se modifică și vor avea următorul cuprins:

"(1) În cazul săvârșirii unor fapte grave prin care încalcă prevederile Constituției, Președintele României poate fi suspendat din funcție de Parlament, cu votul majorității deputaților, după consultarea Curții Constituționale. Președintele poate da Parlamentului explicații cu privire la faptele ce i se impută."

"(2) Propunerea de suspendare din funcție poate fi inițiată de cel puțin o treime din numărul deputaților și se aduce, neîntârziat, la cunoștința Președintelui."

23. Alineatele (1) și (2) ale articolului 96 se modifică și vor avea următorul cuprins:

"(1) Parlamentul, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților, poate hotărî punerea sub acuzare a Președintelui României pentru înaltă trădare."

"(2) Propunerea de punere sub acuzare poate fi inițiată de majoritatea deputaților și se aduce, neîntârziat, la cunoștința Președintelui României pentru a putea da explicații cu privire la faptele ce i se impută."

24. Alineatul (1) al articolului 98 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) Dacă funcția de Președinte devine vacantă ori dacă Președintele este suspendat din funcție sau dacă se află în imposibilitate temporară de a-și exercita atribuțiile, interimatul se asigură de președintele Parlamentului."

25. Alineatul (3) al articolului 103 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(3) Programul și lista Guvernului se dezbate de Parlament. Parlamentul acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților."

26. Alineatul (1) al articolului 105 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea altei funcții publice de autoritate, cu excepția celei de deputat. De asemenea, ea este incompatibilă cu exercitarea unei funcții de reprezentare profesională salarizate în cadrul organizațiilor cu scop comercial."

27. Alineatul (1) al articolului 107 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) Primul-ministru conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia, respectând atribuțiile ce le revin. De asemenea, prezintă Parlamentului rapoarte și declarații cu privire la politica Guvernului, care se dezbate cu prioritate."

28. Alineatul (2) al articolului 109 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(2) Numai Parlamentul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor. Dacă s-a cerut urmărirea penală, Președintele României poate dispune suspendarea acestora din funcție. Trimiterea în judecată a unui membru al Guvernului atrage suspendarea lui din funcție. Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție."

29. Alineatul (1) al articolului 111 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile și documentele cerute de Parlament sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora. În cazul în care o inițiativă legislativă implică modificarea prevederilor bugetului de stat sau a bugetului asigurărilor sociale de stat, solicitarea informării este obligatorie."

30. Articolul 112 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 112

Întrebări, interpelări și moțiuni simple

(1) Guvernul și fiecare dintre membrii săi au obligația să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați, în condițiile prevăzute de regulamentul Parlamentului.

(2) Parlamentul poate adopta o moțiune simplă prin care să-și exprime poziția cu privire la o problemă de politică internă sau externă ori, după caz, cu privire la o problemă ce a făcut obiectul unei interpelări."

31. Articolul 113 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 113

Moțiunea de cenzură

(1) Parlamentul poate retrage încrederea acordată Guvernului prin adoptarea unei moțiuni de cenzură, cu votul majorității deputaților.

(2) Moțiunea de cenzură poate fi inițiată de cel puțin o pătrime din numărul total al deputaților și se comunică Guvernului la data depunerii.

(3) Moțiunea de cenzură se dezbate după 3 zile de la data când a fost prezentată în Parlament.

(4) Dacă moțiunea de cenzură a fost respinsă, deputații care au semnat-o nu mai pot iniția, în aceeași sesiune, o nouă moțiune de cenzură, cu excepția cazului în care Guvernul își angajează răspunderea potrivit articolului 114."

32. Alineatele (1) și (4) ale articolului 114 se modifică și vor avea următorul cuprins:

"(1) Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Parlamentului asupra unui program, a unei declarații de politică generală sau a unui proiect de lege."

"(4) În cazul în care Președintele României cere reexaminarea legii adoptate potrivit alineatului (3), dezbaterile acesteia se face de Parlament într-o singură lectură, potrivit articolului 75 alineatul (6)."

33. Alineatul (5) al articolului 115 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(5) Ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbateră în procedură de urgență la Parlament și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Parlamentul, dacă nu se află în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere. Dacă în termen de cel mult 60 de zile de la depunere Parlamentul nu se pronunță asupra ordonanței, aceasta este considerată adoptată.

Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natura legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la articolul 76 alineatul (1)."

34. Literele a) și b) ale alineatului (2) al articolului 133 se modifică și vor avea următorul cuprins:

"a) 14 sunt aleși în adunările generale ale magistraților și validați de Parlament; aceștia fac parte din două secții, una pentru judecători și una pentru procurori; prima secție este compusă din 9 judecători, iar cea de-a doua din 5 procurori;"

"b) 2 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și morală, aleși de Parlament; aceștia participă numai la lucrările în plen;"

35. Alineatul (3) al articolului 140 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(3) La cererea Parlamentului, Curtea de Conturi controlează modul de gestionare a resurselor publice și raportează despre cele constatate."

36. Alineatul (3) al articolului 142 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(3) Trei judecători sunt numiți de Parlament, trei de Președintele României și trei sunt aleși de adunarea generală a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție."

37. Literele a), b), c) și e) ale articolului 146 se modifică și vor avea următorul cuprins:

"a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a președintelui Parlamentului, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției și a legilor de revizuire a Constituției, înainte de aprobarea lor prin referendum;"

"b) se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea președintelui Parlamentului sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați;"

"c) se pronunță asupra constituționalității regulamentului și a hotărârilor cu caracter normativ ale Parlamentului, la sesizarea

președintelui Parlamentului, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați;"

"e) soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a președintelui Parlamentului, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;"

38. Alineatul (1) al articolului 147 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamentul Parlamentului, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept."

39. Alineatele (1) și (5) ale articolului 148 se modifică și vor avea următorul cuprins:

"(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată de Parlament, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților."

"(5) Guvernul transmite Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea să fie supuse aprobării instituțiilor Uniunii Europene."

40. Articolul 149 se modifică și va avea următorul cuprins:

"ARTICOLUL 149

Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord

Aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord se face prin lege adoptată de Parlament, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților."

41. Alineatul (1) al articolului 150 se modifică și va avea următorul cuprins:

"(1) Revizuirea Constituției poate fi inițiată de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților, precum și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot."

42. Articolul 151 se modifică după cum urmează:

Alineatul (1) va avea următorul cuprins:

"(1) Proiectul sau propunerea de revizuire trebuie adoptată de Parlament, cu o majoritate de cel puțin două treimi din numărul deputaților."

Alineatul (2) se abrogă.

43. După articolul 155 se introduce un nou articol, articolul 155¹, cu următorul cuprins:

"ARTICOLUL 155¹

Dispoziții tranzitorii privind trecerea la Parlamentul unicameral

(1) Dispozițiile prezentei legi de revizuire privind structura unicamerală a Parlamentului se aplică începând cu legislatura rezultată din primele alegeri parlamentare generale organizate după intrarea ei în vigoare.

(2) Camera Deputaților și Senatul, existente la data intrării în vigoare a prezentei legi de revizuire, își continuă activitatea potrivit dispozițiilor constituționale anterioare, până la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales.

(3) Legea electorală, legea privind statutul deputaților și regulamentele parlamentare se pun de acord cu prezenta lege de revizuire în cel mult 12 luni de la intrarea ei în vigoare și cu cel puțin 6 luni înainte de data alegerilor prevăzute la alineatul (1).

(4) Proiectele de legi și propunerile legislative aflate în curs de legiferare la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales își continuă procedura potrivit articolului 75; prima lectură se consideră îndeplinită dacă proiectul sau propunerea a fost adoptată de una dintre Camere.

(5) Mandatele în curs ale judecătorilor Curții Constituționale, ale membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și ale consilierilor de

conturi, numiți sau validați anterior datei prevăzute la alineatul (2), continuă până la expirarea lor."

ARTICOLUL II. — Revizuirea Constituției României, adoptată prin prezenta lege, este definitivă după aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării, potrivit articolului 151 alineatul (3) din Constituție.

ARTICOLUL III. — Constituția României, cu modificările și completările aduse prin prezenta lege, după aprobarea acesteia prin referendum, se republică de Consiliul Legislativ, cu reactualizarea denumirilor și dându-se textelor o nouă numerotare, potrivit articolului 156 din Constituție.

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților și de Senat, în ședința comună din data de, cu respectarea prevederilor articolului 151 din Constituția României, republicată.

**PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR PREȘEDINTELE
SENATULUI**

.....

EXPUNERE DE MOTIVE

EXPUNERE DE MOTIVE

la proiectul de Lege de revizuire a Constituției României

(trecerea la un Parlament unicameral)

Secțiunea 1. Titlul proiectului de act normativ

Lege de revizuire a Constituției României.

Prezentul proiect are natura unei legi constituționale, în sensul articolului 73 alineatul (2) din Constituție, și urmează procedura prevăzută la articolele 150-152 din Constituție.

Secțiunea a 2-a. Motivul emiterii actului normativ

2.1. Descrierea situației actuale

Constituția României consacră, la articolul 61 alineatul (2), un Parlament bicameral, alcătuit din Camera Deputaților și Senat. Această structură prezintă, în forma actuală, următoarele particularități:

- cele două Camere sunt alese în aceeași zi, de același corp electoral, prin același tip de scrutin și pentru un mandat de aceeași durată. Spre deosebire de sistemele bicamerale clasice, camera superioară nu reprezintă unitățile administrativ-teritoriale, colectivitățile locale, statele federate sau interese funcționale distincte;
- competențele celor două Camere sunt, cu excepția repartizării decizionale de la articolul 75, în esență identice. Bicameralismul românesc dublează o reprezentare identică, în loc să diversifice reprezentarea — funcția pentru care există bicameralismul în dreptul comparat;
- mecanismul competenței decizionale partajate și al „întoarcerii legii”, instituit prin articolul 75, a generat o jurisprudență constantă a Curții Constituționale privind conflicte juridice de natură constituțională și cazuri de neconstituționalitate extrinsecă, cu efect de blocaj și de întârziere a procesului legislativ;
- la referendumul național din 22 noiembrie 2009, organizat cu o prezență de 50,94% din corpul electoral și, prin urmare, valabil în condițiile Legii nr. 3/2000, cetățenii s-au pronunțat, la două întrebări distincte, pentru trecerea la un Parlament unicameral (72,31% „DA”, din numărul participanților) și pentru limitarea numărului de parlamentari la maximum 300 (83,31% „DA”, din numărul participanților). Referendumul a avut caracter consultativ, iar rezultatul său nu a fost transpus în drept nici până la data prezentei inițiative.

Din perspectiva dreptului comparat, structura unicamerală a parlamentului este soluția majoritară în Uniunea Europeană: dintre cele 27 de state membre, 15 au parlamente unicamerale. România se află, așadar, în minoritatea bicamerală, iar trecerea la unicameral nu constituie o soluție izolată sau experimentală, ci apropierea de practica dominantă în spațiul european.

Trecerea la un Parlament unicameral, cu un plafon constituțional de 300 de membri, a mai făcut obiectul unei inițiative de revizuire: proiectul de lege privind revizuirea Constituției României, inițiat de Președintele României la propunerea Guvernului și înaintat Curții Constituționale prin Adresa nr. 1.172 din 9 iunie 2011, examinat de Curte din oficiu, în temeiul articolului 146 litera a) teza finală, prin Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 23 iunie 2011. Soluțiile

de redactare din prezentul proiect urmează, în cea mai mare parte, textele examinate atunci.

Prin acea decizie, Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea a cinci intervenții din proiectul de atunci — eliminarea prezumției caracterului licit al dobândirii averii (articolul 44), restrângerea imunității parlamentare (articolul 72), abrogarea dreptului Camerelor de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului (articolul 109), excluderea politicilor fiscale și bugetare de la controlul de contencios administrativ (articolul 126) și modificarea compunerii Consiliului Superior al Magistraturii (articolul 133). Niciuna dintre acestea nu privește structura Parlamentului. Cu privire la restul textului, Curtea a constatat, cu unanimitate de voturi, că „celelalte prevederi din proiectul de lege pentru revizuirea Constituției nu contravin dispozițiilor constituționale”. Trecerea la structura unicamerală, plafonul de 300 de membri, procedura celor două lecturi succesive, adaptarea articolului 142 alineatul (3) privind numirea judecătorilor Curții și adaptarea articolului 146 se află toate în această din urmă categorie.

Prezentul proiect a fost redactat ținând seama de acele constatări. Intervențiile declarate neconstituționale în 2011 nu se regăsesc în el: articolele 44, 126 și 133 alineatul (3) nu sunt atinse, iar articolele 72 și 109 sunt păstrate în conținutul lor actual, fiind modificate exclusiv pentru înlocuirea trimiterilor la cele două Camere. De asemenea, au fost preluate cele două completări pe care Curtea le-a recomandat din proprie inițiativă la articolul 146 literele a) și c).

2.2. Schimbările preconizate

Proiectul are un obiect unic: restructurarea Parlamentului României ca autoritate unicamerală, împreună cu toate corelările tehnice pe care această schimbare le impune în cuprinsul Constituției. Proiectul nu modifică forma de guvernământ, raporturile dintre Președinte, Parlament și Guvern, statutul autorității judecătorești sau catalogul drepturilor și libertăților fundamentale.

Elementele de conținut sunt următoarele:

- Parlamentul devine alcătuit dintr-o singură Cameră, formată din deputați (articolul 61). Denumirea „deputat” este păstrată tocmai pentru a limita efectele asupra legislației infraconstituționale, în care trimiterile la această calitate sunt numeroase;

— numărul deputaților rămâne stabilit prin legea electorală, în raport cu populația țării, dar nu poate depăși 300 (articolul 62). Plafonul dă efect juridic celei de-a doua întrebări a referendumului din 2009, păstrând totodată flexibilitatea legiuitorului organic sub acest prag;

— procedura de legiferare se reconstruiește în jurul a două lecturi succesive în plen, la un interval de cel puțin 30 de zile (articolul 75). Această soluție preia mecanismul de reflecție legislativă din proiectul de revizuire din 2011 și înlocuiește garanția pe care, teoretic, o oferea a doua Cameră. Reflecția legislativă nu este asigurată de existența a două adunări cu compoziție politică identică, ci de trecerea timpului și de repetarea votului;

— pentru a împiedica atât tergiversarea, cât și adoptarea prin tăcere, se instituie un dublu mecanism: prima lectură se consideră îndeplinită dacă Parlamentul nu se pronunță în 60 de zile, respectiv 90 de zile pentru coduri și legi de complexitate deosebită; în schimb, votul final din a doua lectură este întotdeauna expres, iar dacă legea nu a fost supusă acestui vot în 90 de zile de la prima lectură, ea se înscrie de drept pe ordinea de zi și se votează fără dezbateri. Nicio lege nu poate fi îngropată prin refuzul de a o pune pe ordinea de zi și nicio lege nu poate ajunge în vigoare fără un vot final asumat;

— în procedura de urgență termenele se reduc, dar intervalul dintre cele două lecturi nu poate coborî sub 7 zile, astfel încât urgența să nu devină o cale de eludare a reflecției;

— atribuțiile exercitate astăzi în ședința comună a celor două Camere

— aprobarea bugetelor, declararea mobilizării și a stării de război, aprobarea strategiei naționale de apărare, numirea directorilor serviciilor de informații și controlul asupra acestora, numirea Avocatului Poporului — sunt păstrate integral, ca atribuții exercitate în plenul Parlamentului (articolul 65);

— pragurile de sesizare a Curții Constituționale se recalculează: cerința actuală de 50 de deputați sau 25 de senatori se unifică la 50 de deputați, ceea ce reprezintă o șesime din numărul maxim de membri ai Camerei unice — o pondere comparabilă cu cea existentă astăzi (articolul 146);

— numirea judecătorilor Curții Constituționale: desființarea Senatului elimină unul dintre cei trei numitori actuali, astfel încât proiectul este obligat să prevadă ce îi ia locul. Simpla comasare a celor șase numiri

la Parlament ar concentra majoritatea Curții în mâinile majorității parlamentare de moment, adică ale celor ale căror legi Curtea le controlează. Proiectul păstrează, în consecință, structura tripartită existentă, înlocuind Senatul cu o sursă din afara sferei politice: trei judecători numiți de Parlament, trei de Președintele României și trei aleși de adunarea generală a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție (articolul 142). Mecanismul alegerii în adunarea generală a magistraților este deja consacrat de Constituție la articolul 133 alineatul (2) litera a), iar soluția corespunde modelului italian, în care magistraturile supreme își aleg în plen judecătorii constituționali. Rezultatul este că nicio autoritate nu numește singură majoritatea Curții;

— termenul de aprobare tacită a ordonanțelor de urgență se stabilește la 60 de zile (articolul 115), prin însumarea celor două termene de 30 de zile aplicabile astăzi succesiv fiecărei Camere, astfel încât controlul parlamentar asupra delegării legislative să nu fie slăbit;

— procedura de revizuire a Constituției se simplifică prin eliminarea medierii și a ședinței comune: proiectul de revizuire se adoptă de Parlament cu majoritatea de cel puțin două treimi din numărul deputaților, urmată de referendum (articolul 151);

— dispozițiile tranzitorii (articolul 155¹) amână aplicarea structurii unicamerale până la legislatura rezultată din primele alegeri generale organizate după intrarea în vigoare a legii de revizuire, astfel încât niciun mandat în curs nu este scurtat, iar continuitatea activității legislative este asigurată.

2.3. Alte informații

Proiectul a fost redactat cu respectarea normelor de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Corelarea cu propunerea de revizuire a articolului 151. Autorul a elaborat separat o propunere de revizuire a articolului 151 din Constituție, care înlocuiește majoritatea de două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere cu majoritatea membrilor și interzice condiționarea aprobării prin referendum de un prag minim de participare. Cele două proiecte ating același articol: prezentul proiect adaptează alineatul (1) la existența unei singure Camere și abrogă alineatul (2), în timp ce celălalt schimbă pragul

de adoptare. Ele nu se contrazic pe fond — unul schimbă structura Parlamentului, celălalt regula după care se adoptă orice revizuire — dar nu pot fi adoptate simultan fără corelare.

Ordinea recomandată de autor este ca revizuirea articolului 151 să fie adoptată prima, iar prezentul proiect să fie pus de acord cu textul rezultat. Motivul nu ține de preferință. Prezentul proiect trebuie el însuși adoptat cu două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere — prag pe care nicio formațiune politică din România nu îl deține singură și pe care niciun parlament de după anul 2003 nu l-a întrunit pentru vreo revizuire a Constituției. Câtă vreme regula de adoptare rămâne neschimbată, orice propunere de revizuire, inclusiv aceasta, se oprește în același loc. Corelarea tehnică dintre cele două texte, în ambele ordini posibile, este detaliată în secțiunea 9 a expunerii de motive care însoțește propunerea privind articolul 151.

Secțiunea a 3-a. Impactul socio-economic

Proiectul nu are impact direct asupra mediului economic, asupra mediului de afaceri sau asupra mediului social. Efectele sale sunt de natură instituțională: reducerea numărului de puncte de blocaj în procedura legislativă, clarificarea răspunderii politice pentru actul legislativ — care nu mai poate fi transferată de la o Cameră la alta — și eliminarea unei categorii întregi de litigii constituționale privind competența decizională a Camerelor.

Secțiunea a 4-a. Impactul financiar asupra bugetului general consolidat

Proiectul produce economii la bugetul de stat, prin reducerea numărului de parlamentari la cel mult 300, de la peste 450 în prezent, precum și prin desființarea unei structuri administrative parlamentare separate. Quantumul exact al economiei se determină prin legea bugetului de stat corespunzătoare primului exercițiu bugetar de după constituirea Parlamentului unicameral.

Se precizează că economia bugetară nu constituie motivul principal al inițiativei, ci un efect secundar al acesteia. Argumentul determinant este de natură instituțională și democratică.

Secțiunea a 5-a. Efectele asupra legislației în vigoare

Adoptarea proiectului impune punerea de acord a următoarelor acte normative, în termenul prevăzut la articolul 155¹ alineatul (3):

- Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente;
- Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor;
- Regulamentul Camerei Deputaților, Regulamentul Senatului și Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, care se înlocuiesc cu regulamentul Parlamentului;
- Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale;
- Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii;
- Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi;
- Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului;
- Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului.

Secțiunea a 6-a. Conformitatea cu limitele revizuirii Constituției

Potrivit articolului 152 alineatul (1) din Constituție, nu pot forma obiectul revizuirii dispozițiile privind caracterul național, independent, unitar și indivizibil al statului român, forma republicană de guvernământ, integritatea teritoriului, independența justiției, pluralismul politic și limba oficială. Structura — unicamerală sau bicamerală — a Parlamentului nu figurează printre aceste elemente.

Această concluzie nu este doar a inițiatorilor. Examinând din oficiu, în 2011, un proiect care conținea aceeași trecere la structura unicamerală, Curtea Constituțională a constatat cu unanimitate de voturi că prevederile respective nu contravin dispozițiilor constituționale.

Prezentul proiect nu atinge niciunul dintre elementele enumerate:

- caracterul statului, forma republicană de guvernământ și integritatea teritoriului rămân neschimbate;
- independența justiției nu este afectată, ci consolidată: componența și modul de constituire a Consiliului Superior al Magistraturii rămân identice sub aspectul numărului și al calității membrilor, singura modificare fiind înlocuirea Senatului cu Parlamentul ca autoritate de

validare; în privința Curții Constituționale, ponderea numirilor politice scade de la șase din nouă la trei din nouă, o treime din judecători fiind aleși de corpul judecătorilor Înaltei Curți, astfel încât nicio autoritate politică nu mai poate numi singură majoritatea Curții;

— pluralismul politic nu este afectat: modul de scrutin rămâne stabilit prin legea electorală, reprezentarea organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale este păstrată în forma actuală, iar pragul de sesizare a Curții Constituționale de către parlamentari rămâne, ca pondere, la nivelul actual, ceea ce conservă capacitatea opoziției de a declanșa controlul de constituționalitate;

— limba oficială nu face obiectul proiectului.

În ceea ce privește articolul 152 alineatul (2), proiectul nu are ca rezultat suprimarea vreunui drept sau a vreunei libertăți fundamentale ori a garanțiilor acestora. Dreptul de a fi ales este păstrat, cu o singură modificare de natură să îl extindă: vârsta minimă unică de 23 de ani pentru a fi ales în Parlament, în locul pragului actual de 33 de ani pentru Senat. Sub aspectul garanțiilor procedurale, proiectul adaugă o garanție care astăzi nu există — obligativitatea a două lecturi succesive, separate de un termen minim, și caracterul expres al votului final.

Sub aspectul condițiilor de formă, se va verifica, la data sesizării, ca inițiativa să nu intervină pe durata stării de asediu, a stării de urgență sau în timp de război (articolul 152 alineatul (3)) și nici în perioada de prelungire a mandatului Camerelor (articolul 63 alineatul (4) teza a doua).

Secțiunea a 7-a. Consultarea

Se completează de inițiator, cu indicarea consultărilor efectuate potrivit legii, inclusiv a avizului Consiliului Legislativ, obligatoriu potrivit articolului 79 alineatul (1) din Constituție.

Secțiunea a 8-a. Măsuri de implementare

După adoptarea de către Parlament cu majoritatea prevăzută la articolul 151 alineatul (1) din Constituție, legea de revizuire se publică în Monitorul Oficial al României în termen de 5 zile de la data adoptării și se supune aprobării prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării. Curtea Constituțională se pronunță din oficiu asupra inițiativei, potrivit articolului 146 litera a) teza finală, anterior dezbaterii parlamentare.

Punerea de acord a legislației prevăzute la Secțiunea a 5-a se realizează în cel mult 12 luni de la intrarea în vigoare a legii de revizuire și cu cel puțin 6 luni înainte de data alegerilor parlamentare generale.

INIȚIATORI

.....